EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 23.9.2021
COM(2021) 583 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Tehniliste meetmete määruse rakendamine (määruse (EL) 2019/1241 artikkel 31)

{SWD(2021) 268 final}

1. Sissejuhatus

14. augustil 2019 jõustus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2019/1241[1] (edaspidi „määrus“). Selles on sätestatud ELi tehnilised kaitsemeetmed, mis reguleerivad seda, kuidas, kus ja millal on kalapüük lubatud.

Tehnilised meetmed peaksid aitama saavutada ühise kalanduspoliitika (ÜKP) eesmärke, mis on täpsustatud määruses (EL) nr 1380/2013[2] (edaspidi „ühise kalanduspoliitika määrus“), ja aitama saavutada hea keskkonnaseisundi, nagu on sätestatud merestrateegia raamdirektiivis[3] ning linnudirektiivi[4] ja elupaikade direktiivi[5] asjaomastes sätetes. Kalapüük maksimaalse jätkusuutliku saagikuse tasemel ja asjaomased tehnilised meetmed suurendavad sihtliikide kalavarudega seonduvat saagikust ning vähendavad soovimatut saaki (kaaspüüki) ja mõju tundlikele elupaikadele kas tänu suuruspõhisele selektiivsusele (väikeste kalade püügi vältimisele) või liigipõhisele selektiivsusele (teatavate liikide püügi vältimisele). Meetmed on olulised ka ELi tagasiheitepoliitika tõhusa rakendamise ja lossimiskohustuse täitmise seisukohast. Liikmesriigid ja käitajad[6] peaksid eelistama paremate püügivahendite ja -võtete valimist, et võimalikult palju vältida ja minimeerida soovimatut saaki.

Määrusega kehtestati tulemustepõhised lähenemisviisid, mida toetab piirkondadeks jaotamine. Selles sätestati üldised normid, mida kohaldatakse kõigis ELi vetes, ja nähti ette selliste tehniliste meetmete vastuvõtmine, milles arvestatakse kalanduse piirkondlikke eripärasid. Ühise kalanduspoliitika kohaselt aitab tulemustepõhine piirkondadeks jaotamise lähenemisviis otsuste tegemise kaluritele lähemale tuua. Lisaks stimuleerib see liikmesriike ja kalandussektorit võtma selle väljakujundamisel ja rakendamisel aktiivset rolli.

Käesolev aruanne annab kooskõlas määruse artikli 31 lõikega 1 ülevaate määruse praegusest rakendamisest. Selle esimese aruande esitamise tähtaeg oli 31. detsember 2020, kuid see lükkus COVID-19 pandeemia tõttu edasi. Aruandesse on kaasatud viimased kättesaadavad teaduslikud nõuanded.

---

[1] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1241, mis käsitleb kalavarude ja mereökosüsteemide kaitsmist tehniliste meetmete abil ning millega muudetakse nõukogu määrusi (EÜ) nr 1967/2006, (EÜ) nr 1224/2009 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EL) nr 1380/2013, (EL) 2016/1139, (EL) 2018/973, (EL) 2019/472 ja (EL) 2019/1022 ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 894/97, (EÜ) nr 850/98, (EÜ) nr 2549/2000, (EÜ) nr 254/2002, (EÜ) nr 812/2004 ja (EÜ) nr 2187/2005 (ELT L 198, 25.7.2019, lk 105).

[2] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1380/2013 ühise kalanduspoliitika kohta, millega muudetakse nõukogu määruseid (EÜ) nr 1954/2003 ja (EÜ) nr 1224/2009 ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 2371/2002 ja (EÜ) nr 639/2004 ning nõukogu otsus 2004/585/EÜ (ELT L 354, 28.12.2013, lk 22–61).

[3] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta direktiiv 2008/56/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse merekeskkonnapoliitika-alane tegevusraamistik (merestrateegia raamdirektiiv) (ELT L 164, 25.6.2008, lk 19).

4 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.1.2010, lk 7–25).

5 Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (ELT L 206, 22.7.1992, lk 7–50).

[6] Artikli 4 lõike 1 punktis 30 määratletud definitsioon, Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1380/2013 ühise kalanduspoliitika kohta, millega muudetakse nõukogu määruseid (EÜ) nr 1954/2003 ja (EÜ) nr 1224/2009 ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 2371/2002 ja (EÜ) nr 639/2004 ning nõukogu otsus 2004/585/EÜ (ELT L 354, 28.12.2013, lk 22–61).

Aruanne on avaldatud vaid kaks aastat pärast määruse jõustumist. Vastuvõtmise, rakendamise ja jälgimise, andmete kogumise ning teadusliku ja tehnilise hindamise vahelisest lühikesest ajaperioodist lähtuvalt pole võimalik täielikult hinnata, kas määruses sätestatud eesmärgid on piirkondlikul või ELi tasandil saavutatud. Seetõttu on selles esimeses aruandes annalüüsitud alljärgnevat:

- varasemate tehniliste meetmete mõju,
- praegune olukord ja
- määruse rakendamisega seonduvalt lähitulevikuks kavandatud meetmed.

Käesolev määruse artikli 31 lõike 1 alusel kohustuslik aruanne on ka lähtematerjal, millele tuginedes aitab ühine kalanduspoliitika ellu viia kalavarude ja mereökosüsteemide kaitsmise tegevuskava (edaspidi „tegevuskava“), nagu on välja kuulutatud ELi elurikkuse strateegias aastani 2030[7]. Selles on toodud välja valdkonnad, kus on vaja lisapingutusi.

2. Teabeallikad

Aruanne tugineb kalanduse teadus-, tehnika- ja majanduskomitee (edaspidi „STECF“)[8] ning Rahvusvahelise Mereuurimise Nõukogu (edaspidi „ICES“)[9] teaduslikele hindamistele ja panusele. Selles on võetud täielikult arvesse 23 liikmesriigilt, 8 nõuandekomisjonilt[10] ja 37 sidusrühmalt sihtotstarbelise veebikonsultatsiooni[11] käigus laekunud arvamusi ja seisukohti. Üksikasjalik ülevaade teaduslikust kaastööst ja konsultatsioonide tulemustest on välja toodud aruandele lisatud komisjoni talituste töödokumendis.

[7] KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE „ELi elurikkuse strateegia aastani 2030 – toome looduse oma ellu tagasi“ (COM(2020) 380 final).

[8] https://stecf.jrc.ec.europa.eu/web/stecf/ewg2002

[9] https://www.ices.dk/news-and-events/news-archive/news/Pages/InnovativeFishingGear.aspx

[10] https://ec.europa.eu/fisheries/partners/advisory-councils_en

[11] https://ec.europa.eu/info/consultations/targeted-stakeholder-consultation-technical-measures-regulation-fisheries_en

3. Edusammude mõõtmine

Tulemustepõhine majandamine ning sidusrühmade ja liikmesriikide aktiivne osalus eeldavad tulemuste jälgimist, mõõtmist ja järelevalvet aja jooksul välja töötatavate ning muudetavate tehniliste meetmetega. Varasemad määrused ei hõlmanud parameetreid, mis võimaldanuks tehniliste meetmete rakendamise mõju ja tulemuslikkust hinnata[12]. See tähendab, et polnud võimalik üksikasjalikult kindlaks määrata, kuidas on tehnilised meetodid eelmainitud eesmärkide saavutamist toetanud.

STECFi tehtud viimane teaduslik analüüs[13] osutab sellele, et on toimunud aeglane ja väga järkjärguline muutus selles suunas, et püütakse ulatuslikumas osakaalus suuremaid kalu. Kuigi eksperimentaalsed uuringud on näidanud, et selektiivsust aitab parendada konkreetsete püügivahendite kasutamine kontrollitud tingimustes, on spetsiifiliste püügivahendite määruste rakendamise, kasutatavate püügivahendite vahetamise ja kalalaevastike üldise suuruspõhise selektiivsuse vaheliste otseste põhjuslike seoste tõendamine osutunud komplitseerituks. Puuduvad piisavalt üksikasjalikud andmed, mis võimaldaksid selliseid seoseid välja selgitada. Lisaks arvatakse, et selektiivsust mõjutavad suurel määral tegevusega seotud tegurid (kalapüügiks valitud koht ja aeg ning varustuse parameetrid), mida regulatiivsed kohustused ei reguleeri.

Määrus käsitleb tulemustepõhisemaid lähenemisviise meetmete kindlaksmääramisele ja hõlmab tehniliste meetmetega seonduvaid eesmärke, millega:

- vähendatakse soovimatut saaki (eelkõige tundlike liikide kaaspüüki),
- optimeeritakse kalavarude kasutamise mustreid,
- toetatakse saagikuse suurendamist ja
- tagatakse see, et kalapüügi mõju merepõhja elupaikadele oleks kooskõlas ELi keskkonnaalaste õigusaktidega.

Vajadus selektiivsuse ja selle tagajärgede mõõtmise paremate meetmete järele on aina selgem ning pakilisem. Tõhusust saab hinnata vaid tuginedes ilmsetele tulemustele, mis puudutavad järgmist: noorte isendite ja kudekogumite parem kaitse, tundlike mereliikide juhupüügi vähendamine, väiksem negatiivne keskkonnamõju ning suurem kooskõla keskkonnaalaste õigusaktidega. Sellistel mõõtemeetoditel on kaks otstarvet: i) anda esialgne hinnang võimalikele tulemustele kavandatud ja välja töötatud meetmetest lähtuvalt ning ii) hinnata meetmeid nendega saadavate tulemuste põhjal.

[12] COM(2016) 134 final, 11.3.2016.
[13] STECF 20-02 (https://stecf.jrc.ec.europa.eu/web/stecf/ewg2002).

Selektiivsus sõltub nii kasutatavate püügivahendite tüübist kui ka sellest, kuidas kalalaevad ja kalurid neid kasutavad – selektiivsust mõjutavad koht, aasta- ja kellaaeg, kiirus ning muud tegevusega seotud valikud. Selektiivsuse parandamine ei olene üksnes püügivahendite struktuuri muutvate õigusaktide kasutamisest, vaid ka selliste õigusaktide kasutamisest, mis stimuleerivad kalureid rakendama paremaid vahendite kasutamise võtteid. See tähendab, et vaja on tõhusamaid selektiivsuse seire meetodeid, mis võimaldaksid mõõta püütavate väikeste kalade või tundlike liikide koguseid täpsemalt. Praeguste seiremeetoditega koguti vaid andmeid, mille põhjal sai STECF hinnata suuruspõhise selektiivsusega seonduvaid üldisi suundumusi suurtes kalalaevastike segmentides. Komisjon kaalub oma tulevases tegevuskavas liikmesriikidele soovituste esitamist lisavahendite kohta, mis võimaldavad koguda selle poliitika tõhusaks toimimiseks vajalikke andmeid.

4. Panus ELi keskkonnaeesmärkide saavutamisse

Tehnilised meetmed peavad toetama ka merestrateegia raamdirektiivis sätestatud hea keskkonnaseisundi saavutamist. Ühise kalanduspoliitika raamistikus mere bioloogiliste ressursside kaitsele suunatud meetmed, mis toetavad ka merekeskkonna kaitsmist, kuuluvad ELi ainupädevusse. Ühine kalanduspoliitika nõuab kooskõla liidu keskkonnaalaste õigusaktidega ning määrus tugineb neis sätestatud sihtidele.

Merestrateegia raamdirektiivi alusel töötatakse välja kvantitatiivseid keskkonnaalaseid sihte, kuid enamik keskkonnaeesmärkidest on siiski kvalitatiivsed, näiteks „soodne kaitsestaatus“, millele on viidatud elupaikade direktiivi artikli 1 punktis e ja artiklis 2.

Konsultatsioonides saadud tagasiside kinnitab, et rohkem kui 30 varasemat määrust konsolideeriva ja asendava määrusega kohanemiseks ning piirkondadeks jaotamise protsessi raames normatiivsetelt eeskirjadelt regionaalselt kohandatud meetmetele üleminekuks on vaja aega. Enamik liikmesriikidest, nõuandekomisjonidest ja sidusrühmadest ning STECF sedastasid, et veel on vara hinnata määruse mõju. Suurem osa valitsusvälistest organisatsioonidest leidis, et määrus ei ole seni toetanud selles seatud eesmärkide ja sihtide saavutamist ega ole aidanud vältida püügitegevuse negatiivset keskkonnamõju. Need sidusrühmad toetavad tulemustepõhist lähenemisviisi, mis oleks suuremas kooskõlas eesmärkidega, mida näevad ette Euroopa roheline kokkulepe ja ELi elurikkuse strateegia aastani 2030.

Kalandus on ökosüsteemide, tundlike liikide ja merepõhjade peamine mõjutegur. Euroopa Kontrollikoja hiljutises ülevaates[14] leiti, et elupaikade hävimine ja merekeskkonna mitmekesisuse vähenemine kujutavad endast endiselt olulist probleemi. Komisjon nõustub kontrollikojaga, et vajalikud on lisajõupingutused, ja leiab, et selleks on väga tähtis töötada välja määruse alusel võetavad asjaomased tehnilised meetmed.

Mainitud aruandes kaasatakse **tundlike liikide** alla ELi õigusaktide ja ELi suhtes siduvate rahvusvaheliste kokkulepete alusel kaitstud liigid, näiteks delfiinid, pringlid, merelinnud, haid ning teatavad kalade ja kilpkonnade liigid, keda ohustab lähitulevikus väljasuremine. Paljud suure keha ja aeglase kasvuga kalad ning muud loomad on oma varasema leviala

[14] Euroopa Kontrollikoda (2020). „Merekeskkond: ELi kaitse on laialdane, kuid mitte põhjalik“. Eriaruanne.

paljudes areaalides välja surnud ja mitmed liigid on kriitiliselt ohustatud[15]. Kalandus võib selliseid liike märkimisväärsesse ohtu seada ja teatavatel juhtudel võivad tehnilised meetmed aidata seda riski vähendada. Leidub palju tõendeid mitmete liikide juhupüügist. Näiteks võivad merelinnud õngejadadesse või rannikuvete nakkevõrkudesse kinni jääda ja uppuda. Nakkevõrkudesse ja (pelaagilistesse) traalnootadesse võivad kinni jääda pringlid ning delfiinid. Kilpkonnad takerduvad nakkevõrkudesse ja pinnaõngejadadesse, süvamerehaid jäävad kinni õngejadadesse ja nakkevõrkudesse ning suured pelaagilised haid tuunidele mõeldud õngejadadesse. Noored suured haid, raid ja railased jäävad oma suure keha tõttu kinni põhjatraalidesse.

Teada on mõned ilmsed väljasuremisohus liike hõlmavad juhtumid, kuid tundlike liikide juhupüüki puudutavatest üldistest teadmistest ei piisa sellise püügi mõju täpseks hindamiseks. STECF[16] tegi kindlaks, et tundlikele liikidele on suurim ja kõige laialdasem mõju rannikuvete passiivvõrkudel (nakkevõrkudel ja abaratel), vaatas üle asjaomase juhupüügi vähendamise meetodid ning selgitas välja hulga võimalikke meetmeid, näiteks hooajalised püügikeelud ning akustiliste hoiatusseadmete ja linnutõrjeliinide kasutamine. Määrusega on endiselt keelatud kasutada triivvõrke ja piiratud muud tüüpi teadaolevalt keskkonnale negatiivset mõju omavate püügivahendite kasutamist. Määrus tugineb meetmetele, mis oled varem sätestatud kehtetuks tunnistatud vaalaliste määruses,[17] sh seirekohustused, mis olid kavandatud täiendama varasemas andmekogumisraamistikus[18] ette nähtud põhjalikumat andmete kogumist, kus kaaspüüki puudutavad andmed moodustasid osa märksa ulatuslikumast andmete kogumisest. Sihipärane vaalaliste seire on osutunud keeruliseks ja tõstatatud on põhjendatud küsimusi selle tõhususe osas[19]. Kaaspüügi mastaap on endiselt suuresti teadmata.

Määruses on täpsustatud ka raamistik, mis võimaldab rakendada tegevuskava püügivahenditega merelindude juhupüügi minimeerimiseks[20], ning kirjeldatud võimalusi, millega liikmesriigid saavad võtta oma vetes või regionaalses kontekstis meetmeid, et tõhusalt toetada määruses sätestatud eesmärki ja sihte.

Komisjon võttis 3. juulil 2020 vastu akustilisi hoiatusseadmeid käsitleva rakendusmääruse[21]. Kaks liikmesriikide piirkondlikku rühma töötavad välja meetmeid, millega kaitsta kriitiliselt ohustatud Läänemere pringlit ja Biskaia lahe tavadelfiini, lähtudes ICESi poolt 2020. aasta mais antud nõuandest[22]. Mõni liikmesriik on kasutanud määruses ette nähtud võimalust

[15] Näidete hulka kuuluvad Vahemere munkhüljes, Läänemere pringel, Baleaari tormilind, harilik heeringhai, ingelhai, sarvikrai ja merisarvik, suur rai ning liblikrai.
[16] STECF 20-02, https://stecf.jrc.ec.europa.eu/web/stecf/ewg2002, alates lk 151.
[17] Nõukogu 26. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 812/2004, millega sätestatakse meetmed vaalaliste juhusliku püügi kohta püügipiirkondades, ja muudetakse määrust (EÜ) nr 88/98 (ELT L 150, 30.4.2004, lk 12).
[18] https://datacollection.jrc.ec.europa.eu/
[19] ICES (2020). „Bycatch of protected and potentially vulnerable marine vertebrates – review of national reports under Council Regulation (EC) No. 812/2004 and other information". Avaldatud ICESi nõuandekomitee 2020. aasta aruandes. ICES Advice 2020, byc.eu, https://doi.org/10.17895/ices.advice.7474.
[20] COM(2012) 665 final.
[21] Komisjoni 3. juuli 2020. aasta rakendusmäärus (EL) 2020/967, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/1241 (mis käsitleb kalavarude ja mereökosüsteemide kaitsmist tehniliste meetmete abil) XIII lisa A osas osutatud akustiliste hoiatusseadmete signaali ja rakendamise näitajate üksikasjalikud eeskirjad (ELT L 213, 6.7.2020, lk 4).
[22] https://www.ices.dk/sites/pub/Publication%20Reports/Advice/2020/Special_Requests/eu.2020.04.pdf

kehtestada riiklikud meetmed, mis näevad ette näiteks ulatuslikumat seiret või üleminekusätteid.

Sidusrühmad[23] tõstsid esile puudujääke määruse artikli 11 lõikes 4 sätestatud leevendusmeetmetes ja I lisas esitatud keelatud liikide loendis. Lisaks väljendasid sidusrühmad suuremat muret selle pärast, et pole piisavalt võetud meetmeid ega välja töötatud lisameetmeid, sh puudub elektrooniline seire,[24] kui määruse praegu kohaldatavate sätete sisu pärast. Liikmesriigid ei toonud välja õigusnormidega seonduvaid olulisi probleeme. Mitu liikmesriiki kinnitasid, et meetmete väljatöötamist puudutava teabe jagamine eeldab täiendavat seiretegevust.

Et toetada liikmesriike määruse rakendamisel, täpsustab komisjon oma tegevuskavas meetmed, mis suurendavad selektiivsust ning vähendavad tundlike liikide kaaspüüki, keskenduses liikidele, mida ohustab väljasuremine ja mille kaitsestaatus on ebasoodne.

Kalandusel võib olla ökosüsteemidele ja elupaikadele laialdasem mõju, mis ei piirdu vaid püütavate ja tundlike liikide väljapüügiga. Mõju ulatus varieerub olenevalt püügiintensiivsusest, kalastamiseks valitud elupaikadest ja asjaomastest sihtliikidest. Ühise kalanduspoliitika eesmärk on vähendada sellist mõju nii palju kui võimalik. Mõju oleneb ka konkreetsest püügivahendist: põhjatraalid võivad mõjutada põhjaladestusi, nende vertikaalset poorsust ja geokeemilist koostist, mis võib vähendada elupaiga mitmekesisust ning muuta liigilist koosseisu. Õngejadad võivad rebestada ja purustada koralle, eelkõige äärepoolseimates piirkondades.

Määruse artikli 12 eesmärk on kaitsta **tundlikke elupaiku** – selleks on määratud kindlaks piirkonnad, kus konkreetsete püügivahendite kasutamine on keelatud. Seda saab muuta ühise kalanduspoliitika määruse artikli 11 lõigetes 2 ja 3 sätestatud menetluse kohaselt piirkondadeks jaotamist rakendades. Liikmesriikidel on samuti õigus kehtestada riiklike meetmete kaudu püügikeelualad või muud kaitsemeetmed või rakendada määruse artikli 15 lõikele 2 vastavalt piirkondadeks jaotamist.

Tundlike elupaikade kaitsmiseks on juba kehtestatud teatavad püügivahendikeelud, mille näidete hulka kuuluvad lõhkeained, löökvahendid, tragid ja püünised korallide korjamiseks ning sügavamal kui 800 m kasutatavad traalid[25]. Veel nõudeid sisaldab Vahemere määrus[26], millega on keelatud teisaldatavate vahenditega kalastada mererohuga kaetud alade, koralliliste koosluste ja punavetikamätaste kohal. Lisaks on rannikuvööndites keelatud kasutada käsnloomade püügiks mõeldud tragisid, veetavaid püüniseid ja seinnootasid (kohalduda võivad eritingimused ning erandid). Piirangud on kehtestatud ka

[23] Aluseks on veebikonsultatsiooni käigus laekunud vastused. Vt aruandele lisatud komisjoni talituste töödokumendi I lisa.
[24] Nt videovalve (CCTV) ja elektrooniline kaugseire (REM).
[25] Artikli 8 lõige 4, Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2016. aasta määrus (EL) 2016/2336, millega kehtestatakse süvamere kalavarude püügi eritingimused Kirde-Atlandil ja kalapüügisätted Kirde-Atlandi rahvusvahelistes vetes ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 2347/2002 (ELT L 354, 23.12.2016, lk 1–19).
[26] Nõukogu 21. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1967/2006, mis käsitleb Vahemere kalavarude säästva kasutamise majandamismeetmeid, millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 2847/93 ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1626/94 (ELT L 409, 30.12.2006, lk 11).

püügivahenditele, mida võib kasutada Vahemere harrastuspüügi aladel, kus on keelatud kasutada veetavaid võrke, haardvõrke, kurnpüüniseid, tragisid ja passiivvõrke.

Pooleli on erinevate merepõhja elupaikade tüüpide levimust ja neile avalduvat püügitegevuse mõju kaardistav teadustöö. See võimaldab hinnata alasid, kus bioloogiline mitmekesisus on enim ohustatud ja kus kaitsemeetmete rakendamine on kõige vajalikum. STECF[27] on välja toonud alternatiivsed püügivahendid, mis võivad vähendada mõju merepõhjale: elektriimpulsstraalid, poolpelaagilised traallauad, merepõhjaorganismide väljalaske paneelid, tõstetava raskusselisega traalid, pehmete harjastega põhjapüügi vahendid ja kaunkarplaste püügiks mõeldud elektrilised tragid.

Konsultatsiooni raames on saadud teavet, mis puudutab liikmesriikides juba võetavaid või välja töötatavaid meetmeid ja piirkondlikes rühmades pooleliolevat tööd selleks, et töötada välja elupaikade kaitse meetmed, mis täiendaksid meetmeid, mida liikmesriigid võtavad eraldi neile ELi keskkonnaalastest õigusaktidest tulenevate kohustuste täitmiseks.

Kooskõlas kohustusega, mis on sedastatud ELi elurikkuse strateegias aastani 2030, täpsustab komisjon oma tegevuskavas meetmed, mis piiraksid bioloogilist mitmekesisust, sh merepõhja enim kahjustavate püügivahendite kasutamist, ning uurib võimalusi, mis täiustaksid kalavarude majandamise meetmete rakendamist eelkõige Natura 2000 aladel ning muudel merekaitsealadel.

5. Teadusuuringud, innovatsioon ja katseprojektid

Määrus toetab teadusuuringute läbiviimist ja kalandussektori osalemist teadustegevuses. Liikmesriikidele võidakse teha erandeid teadusuuringutega seotud püügioperatsioonide jaoks, kui täidetud on määruse artikli 25 lõike 1 punktides a–f sätestatud vajalikud tingimused. Pärast määruse jõustumist on 17 liikmesriiki teavitanud komisjoni 67 püügioperatsioonist, mida tehakse teadusuuringute otstarbel. Laekus kaks enam kui kuut kaubalaeva hõlmava teadusuuringu taotlust, mille suhtes tehti seetõttu erikontrolli. Komisjon järeldas STECFi nõuande alusel,[28] et mõlemal juhul ei olnud selline osalemine teaduslikel eesmärkidel põhjendatav, mistõttu pidid asjaomased liikmesriigid teadusuuringu tingimusi sellele vastavalt muutma.

Määruse artikkel 20 võimaldab liikmesriikidel piirkondadeks jaotamise protsessi raames kasutada ka innovaatilisi püügivahendeid. Selle hõlbustamiseks hindas ICES innovaatilisi püügivahendeid. Hindamise[29] alusel saaks küll esitada esialgsed järeldused, kuid nii ICES kui ka STECF rõhutasid, et hindamismeetodeid on vaja veelgi arendada, eelkõige selleks, et võtta paremini arvesse sotsiaal-majanduslike tegureid, mis mõjutavad oluliselt innovaatiliste püügivahendite kasutuselevõttu kalandussektoris.

[27] Vt STECFi publikatsioon „Review of technical measures (part 1)“ lk 189 (STECF-20-02). EUR 28359 EN, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg, 2020, ISBN 978-92-76-27161-1, doi:10.2760/734593, JRC123092.

[28] Horvaatia taotles luba teadusuuringu otstarbel rohkem kui kuue volantina-traaleri Lääne-Istria vetes kasutamiseks (2019), STECF 20-03. Itaalia taotles luba teadusuuringu otstarbel Liguuria maakonnas (GSA 9) Itaalia territoriaalvetes rohkem kui kuuel laeval kaldanootade kasutamiseks sardiini (*S. pilchardus*) sihtpüügil (Itaalia taotlus „SARDELLA“ teadusuuringu tegemiseks), STECF 20-02.

[29] https://www.ices.dk/news-and-events/news-archive/news/Pages/InnovativeFishingGear.aspx

Määruse artikkel 23 võimaldab määratleda katseprojekte, milles töötatakse välja mõõdetavatel eesmärkidel põhinev saagi ja tagasiheite täieliku dokumenteerimise süsteem, kuid ükski piirkondlik rühm pole sellega seonduvaid ühiseid soovitusi esitanud.

Määruse XIII lisa punkt 2 nõuab ka seda, et liikmesriigid astuksid vajalikke samme, et koguda teaduslikke andmeid tundlike liikide juhupüügi kohta, ent seda ei tehta veel piisaval määral.

Arvestades seda, et innovaatilised tehnikad võivad toetada nende eesmärkide saavutamist, mis on sedastatud Euroopa rohelises kokkuleppes ja ELi elurikkuse strateegias aastani 2030, täpsustab komisjon oma tegevuskavas meetodid, mis innustaksid sidusrühmi ja liikmesriike võimalikult suurel määral erinevaid võimalusi hindama ning kõiki kasutatavaid võimalusi rakendama.

6. Määruse rakendamine

Kuigi veel on liiga vara põhjalikult hinnata määruse rakendamist, osutavad tõendid sellele, et tekkinud on mõningaid uue piirkondadeks jaotamise põhimõtte ja üksikasjalike definitsioonide puudumisega seonduvaid küsimusi. Praegu otsitakse lahendusi, mis hõlbustaksid liikmesriikidel määrust rakendada, ning eesmärk on veelgi täpsustada piirkondadeks jaotamisel põhinevat lähenemisviisi ja tulevast rakendusmäärust.

Lisaks riiklikele rakendusmeetmetele on peamine rakendusmeetod sidusrühmade nõuannetel põhinevad piirkondlike rühmade välja töötatavad ühised soovitused, milles määratakse kindlaks vajalikud regionaalsed tehnilised meetmed. Määruse artikli 15 lõike 2 kohaselt võib komisjon võtta vastu delegeeritud õigusakte ühistes soovitustes välja pakutud meetmete kohta, kui need meetmed on kooskõlas asjaomaste eesmärkide ja kohustustega.

Senised saavutused näitavad, milliseid edusamme on tehtud, ning tõendavad, et liikmesriigid teevad tõepoolest koostööd meetmete täiendamiseks ja piirkondlikele vajadustele kohandamiseks. Üldjuhul jõuavad liikmesriigid suhteliselt kiiresti kokkuleppele meetmete osas, mille eesmärk on täiustada nõudeid, mis on kooskõlas varem kohaldatud määrustega. Liikmesriikide koostöö piirkondadeks jaotamisel näib olevat tõhus ka ühiste soovituste osas, mille eesmärk on määratleda erandid ühise kalanduspoliitika määruse artiklis 15 ja piirkonnaspetsiifilistes mitmeaastastes kavades sätestatud lossimiskohustusele. Sellegipoolest võib täheldada kiiruse ja püüdlustega seonduvaid probleeme ELi keskkonnaalaseid õigusakte toetavate selektiivsuse suurendamise või kalanduse piiramise meetmeid puudutavate ühiste soovituste väljatöötamise ning neis kokkuleppele jõudmise osas. Määrus nõuab, et liikmesriigid[30] esitaksid ühiseid soovitusi täiendavate leevendusmeetmete võtmiseks, lähtudes teaduslikest tõenditest tundlikele liikidele avalduva põhjapüügivahendite negatiivse mõju kohta. Praeguseks on liikmesriigid esitanud vaid kaks määruses ette nähtud täiendavate leevendusmeetmete võtmisega seotud ühist soovitust, mis tulenevad teaduslikest tõenditest, mis näitavad püügivahendite negatiivset mõju tundlikele liikidele.

[30] XIII lisa, punkt 3.

Hiljutises komisjoni teatises „Säästvam kalapüük ELis: ülevaade olukorrast ja suunad 2022. aastaks“[31] on välja toodud, et COVID-19 pandeemia on mõjutanud ajaraame ja mõningate ühiste soovituste väljatöötamist. Pärast määruse jõustumist on liikmesriikide piirkondlikud rühmad esitanud 17 ühist soovitust[32], millest kuus on komisjoni delegeeritud õigusaktiga praeguseks seadusandlikult rakendatud. Ülejäänud on vastuvõtmise ootel, STECFi poolsel hindamisel või kaalutakse laekunud teaduslike nõuannete alusel nende täiustamist. Regionaalse spetsiifilisuse kontekstis on ühistes soovitustes käsitletud mitmesuguseid meetmeid, vajadusi ja lähenemisviise. Mõned soovitused puudutavad uutesse tagasiheitekavadesse kaasatavaid tehnilisi meetmeid ja teised käsitlevad vaid tehnilisi meetmeid.

Määruse artikliga 7 on keelatud keskkonnale eriti kahjulik püügitegevus, mille hulka kuulub alates 2021. aasta 1. juulist elektriimpulssvahenditega kalastamine. ICES sedastas 2020. aasta mais vastusena Madalmaade taotlusele, et asjaomaste vahendite kasutamisel oli ökosüsteemile ja keskkonnale mitmeid kasutegureid, ehkki jäänud on mõningad ebaselged aspektid[33]. Madalmaade Kuningriik esitas Euroopa Kohtule vaide, millega sooviti tühistada elektriimpulsskalastamist keelavad määruse sätted. Kohus otsustas 15. aprillil 2021 jätta taotluse rahuldamata[34]. Määrus võimaldab ja toetab teadusuuringute läbiviimist potentsiaalse vahendina, mis laiendab teadmistebaasi ning annab teavet tulevaste hindamiste jaoks.

7. Järeldus

Määrus annab raamistiku, mis on vajalik ühise kalanduspoliitika rakendamiseks ja ELi keskkonnaalaste õigusaktide tõhusaks toetamiseks, mille tagab nii otsekohaldamine kui ka liikmesriikide varustamine kalandusalaste meetmete võtmiseks vajalike vahenditega.

Määruse rakendamisel on paraku puudujääke seoses sellega, kuidas see aitab kaasa tundlike liikide ja elupaikade kaitsele, kusjuures mõni liik on lausa väljasuremisohus. Märkimisväärselt tuleb täiustada meetmeid, mis on seotud kalandusest ökosüsteemidele tuleneva mõju seirega. Määrus annab liikmesriikidele õiguslikud vahendid, mis võimaldavad neil neid probleeme käsitleda ning täiendada nende poolset ELi keskkonnaalaste õigusaktide rakendamist piirkondadeks jaotamise protsessi raames võetavate kalandusalaste meetmetega. Nüüd on liikmesriikide ülesanne seda teha. Liikmesriigid on küll hakanud esitama ühiseid soovitusi, ent vaja on teha enamat. Ka sidusrühmi innustatakse selles protsessis osalema.

Juba esitatud ühiste soovituste mitmekülgsus tõendab, et piirkondadeks jaotamine on tõhus ning sihipäraste ja kohandatud tehniliste meetmete võtmiseks sobivaim lähenemine. Liikmesriigid on näidanud, et piirkondlik koostöö saab olla kiire ja efektiivne. Sellegipoolest tuleb parandada kiiruse ja püüdlustega seotud tegureid ELi keskkonnaalaseid õigusakte toetavate selektiivsuse suurendamise või kalanduse piiramise meetmete kohta ühiste

[31] KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE „Säästvam kalapüük ELis: ülevaade olukorrast ja suunad 2022. aastaks“ (COM(2021) 279 final).

[32] Lõplikku numbrit uuendatakse enne vastuvõtmist.

[33] ICES, 2020. https://www.ices.dk/news-and-events/news-archive/news/Pages/PulseTrawlAdvice.aspx.

[34] 2021. aasta 15. aprilli otsus, *Madalmaade Kuningriik vs. Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Parlament*, C-733/19, ECLI:EU:C:2021:272.

soovituste väljatöötamise ning neis kokkuleppele jõudmise osas. Komisjon pakub jätkuvalt selleks vajalikku tuge ja asjaomaseid suuniseid, et tagada ühistes soovituses keskkonnaalaste eesmärkide nõuetekohane käsitlemine.

Arvestades Euroopa rohelist kokkulepet ja ELi elurikkuse strateegiat aastani 2030 täiendab komisjon käesolevat aruannet osana kalavarude ja mereökosüsteemide kaitse tegevuskavast, et parandada veelgi määruse rakendamist ning kasutada igati ära kalanduse ja keskkonnapoliitika meetmete vahelisi seoseid.